ADOLF HEYDUK.

K osmdesátým narozeninám básníkovým.

"Nic nechci, jenom duše klid a radosti špet v prsou a tu a tam planou růžičku se na mne usmát z trsů. A smířen jsem a spokojen, i vše, co mimo mne je, a nevím, co se v duši mé, ni co se jinde děje. Jen jak se v stromů úkrytu dál stinnou stezkou kradu, smích lesů slyším zelený a vonné písně sadu."

Těmito prostými slovy naznačil Heyduk před desíti lety, u příležitosti svých sedmdesátých narozenin, svoji životní filosofii; naznačil v nich i základní akkord celé svoji poesie, svých písní, jež pěl jako toulavý zpěvák na osamělých cestách, na mezi u vonných žitných lánů o závod s trilky skřivánčími, nebo v dumavých lesích a hájích v souzvuku s elegiemi slavíkovými. A pěl ty písně dlouhou řadu let. Pěl je jako jinoch a zněly z nich tuchy příštího blaha, vykouzleného růžovými perspektivami snivého mládí, jakož i žhavá, strhující vášeň rozkoší upoutaného srdce. Pěl je jako muž a tu obráží se v nich silné, vyzrálé city člověka, jenž ponořiv se do života všemi smysly vnímá jeho krásy s naivitou bytostí přírodní, ale také zakouší krise a boly, jaké připravuje osud duši každé. A když květy života opadávaly a tráva prahla, kdy podzim zjemňoval vše svoji melancholickou, měkkou něhou, ani tu se necítil básník osamělým; zbyly mu vzpomínky z mládí, zbyly mu potulky přírodou, a on s úsměvem kráčí dál po nivách, stále usmívavý, v duchu mlád a svěží, nechť šediny kryly témě a skráně.

Takový byl život básníkův; byl jedinou písní, jejíž verše dle nálady jeho tu jsou veselé, jaré, i bujné, tu melancholické, smutné, bolestné, tu zase klidné, vyrovnané, úsměvné. Jeho básnická tvorba zahrnuje v sobě jeho život celý, jeho konfesi, výraz všeho, co plnilo duši; prolíná se s jeho životem, a sledovati ji značí sledovati jeho vývoj jako umělce i člověka. Jen několik vnějších dat jest přidati; zevní rozdělení pak se podává podle tří svrchu naznačených údobí.

Rodištěm Heydukovým je romantický Rychmburk u Skutče; tu se básník narodil 7. června r. 1835 a zde také ztrávil celé svoje šťastné mládí, tak bohaté silnými dojmy z pobytu v tiché, ponuré přírodě svého kraje a ze styku s lidem, mezi nímž vyrůstal sám i jeho předkové, z nichž zase zvláště děd jeho, evangelik, probouzel v duši jeho lásku k tomuto lidu líčením jeho minulosti a vyprávěním o tragice Českých bratří. Odtud odnášel si, když po letech loučil se s rodným krajem, aby již nikdy trvale tu nepobyl, všechny tři význačné rysy svojí povahy, jež činily jej básníkem a vyznamenávají celou jeho tvorbu: lásku k přírodě, lásku k lidu a jeho tradici a lásku k vlasti. Těm zůstal, jako prostý syn českého venkova a naivní dítě ryzí přírody, věren i když život zavedl jej na čas do prostředí městského, z něhož však rád prchal do svého zátiší venkovského. Heyduk studoval v Praze reálku a potom techniku v Brně a opět v Praze, kde též působil jeden rok jako středoškolský učitel. Ostatek života, téměř čtyřicet již let, tráví v Písku, který se mu stal druhým domovem; byl tam po léta činný jako profesor kreslení na reálce a žije tam dosud na odpočinku v družném kruhu rodiny a oddaných přátel.

O svých dojmech v Praze, kde v družině vynikajících mladých umělců prodělával svoji básnickou školu, vypráví Heyduk v nedávno vydané knížce "Vzpomínky literární" jakožto jediný dosud žijící člen první družiny máje mnoho zajímavého zvláště o Nerudovi a Zeyerovi, jichž byl přítelem i žákem. Tu také dozvídáme se o jeho literárních začátcích a o životě, jaký tehdy se rozbujel v literárním světě českém. Heyduk, nyní Nestor českých pěvců, debutoval tehdy, ve dvacátém čtvrtém roce svém, knihou "Básní". Vedle kratičkých písní, na nichž namnoze je patrný vliv prostonárodní poesie, obsahu povětšině milostného, probleskují tu i temperamentní sloky plné žhavých citů nezměrné touhy a krutých zklamání. V těchto prudkých verších, jež shrnul pod název "Cikánské melodie", již také proniká jeho nikdy neutuchající, nespoutaná touha po volnosti, která z původní revolucionářské formy vyhranila se později v požadavek básnické individuality, docela volné, nikterak se neohlížející na pouta forem, tradic, ustálené kritiky. Za šest let (r. 1865) vyšla druhá kniha "Básní", v níž nové motivy epické druží se k výpravným oddílům knihy prvé a v řadě drobných básní, zhuštěných často ve formu znělky, dává pronikati ozvukům ze svých cest po jihu, Italii, Benátkách.

Potom vyšla prvá kniha velkého stylu, lyrika tklivá, dojemná, z nejhlubších sfér básníkovy duše vytrysklá. Jmenuje se "Lesní kvítí" a zahajuje řadu vynikajících, něžně kreslených obrázků přírodních jako jsou: Hořec a srdečník, Na potulkách, Ptačí motivy a j. Východiskem je i tu básníkovi kraj český, jeho svérázná příroda a lid, která oba spolu srovnává se zvláštní zálibou, vyvolávaje v paralelách k ročním počasím obrázky z jeho života denního i z jeho minulosti. Chmura a bol pronikají zhusta, kdy básník uvědomí si bídu toho lidu nejenom v Pošumaví, kde nejvíce se potuloval, ale i jinde, kam jej kroky nesly do ciziny, do Slovácka, na Kavkaz i jinam. Vedle vlastenectví ozve se tu i struna sociální, jinak utlumovaná v díle Heydukově. Nejmocněji se ozvala tato struna v nejpůvabnějším díle básníkově, "Cymbál a husle" (1876), věnované veskrze dojmům z cest po Slovensku a opěvující slovy vřelými a slokami barvitými krajinnou i lidovou svérázност Slováčka a ještě více žalující do truchlého osudu utlačovaného lidu; apel na uvědomění si československé vzájemnosti je nejsilnějším dojmem, v nějž tato bohatě lyrická, na obzvláštním porozumění pro duši slovácského lidu založená kniha mohutně vyznívá. Básník ji doplnil po letech třemi seriemi vlasteneckých sloh, shrnutých pod společný název "Zpěvy pošumavského dudáka", kde s tímtéž gestem uvědomělého vlastence a lidovce obrací se na svůj lid, představený ujařmeným chudasem pošumavským, a na skvělých obrazech z minulosti kreslí mu bývalou slávu jeho srovnávaje vše s bědnými poměry současnými. V tentýž tón vlastenecký, zaostřený vždy více proti germanisačním snahám na českém pomezí, vyznívají i další sbírky patriotických básní "Šípy a paprsky" a "Ritornely."

Však nejvroucnější a nejbezprostřednější je básník tam, kde opěvá své dojmy intimní, rodinné. V "Písních" líčí závratné blaho šťastné lásky, jež později sesílena ještě byla sňatkem básníkovým s milovanou ženou. Ta darovala mu deerušku Lidušku, jak nevýslovná byla radost básníkova nad jejím zrozením a jaký nezměrný byl jeho bol nad předčasným jejím skonem, líčí sbírka "V zátiší". Tu již ale také znova jásá básník nad narozením druhé deerušky, Jarmilky, s níž nové štěstí mu vzešlo; ale i ta záhy zemřela a básník ji hořce oplakává v knize "Zaváté listy." A když žal poněkud ukonejšen, píše Heyduk svoje "Dojmy a rozmary", plné vřelých vzpomínek z mládí a líčení šťastných chvil, ztrávených v přírodě, která se mu nyní stala útěšitelkou. A po letech, kdy má již jíní ve vlasech vzpomíná v knihách "Rosa a jiní" a "Pohádky duše" doh, kdy ještě svěží rosa perlila se v mladé duši a život byl pohádkou; ženě a dětem, také rodičům a krajanům věnoval tu nejvíce slok.

Tytéž motivy lyrické ozývají se ve výpravných básních Heydukových. I v nich maluje český i slovenský kraj, lid, v nich probleskují vzpomínky z mládí; dojemné v nich jsou postavy žen, hlavně matky, milenky, a nejzdařilejší jsou opět hojné lyrické vložky, jimž děj tvoří vlastně rámec. Tak v alegorické pohádce "Dědův odkaz", která získala snad největší popularity z celé tvorby básníkovy, je známá, tolikrát citovaná reflexivní píseň o štěstí. V básnické povídce "Dřevorubec" zase opěvá krásy Šumavy a zpracoval tu pěkně řadu pověstí šumavských, zpodobil rázovité typy lidové. Líčení blaha rodinného a žal nad jeho zničením vystupuje do popředí v básních: "Pod Vítkovým kamenem" a "Běla", v nichž kromě toho zpracoval mnoho motivů z lidové tradice jihočeské, právě jako ve veršované povídce "Sekerník" kouzlí před očima čtenářovýma život originelních českých vorařů, s nimiž v duchu pluje Vltavou ku Praze a líčí pak nádherné krajinné scenerie povltavské.

Dala by se uvésti ještě řada větších i drobnějších básní Heydukových; celá serie jich je čerpána z české historie a z pověstí, mnoho jich je aplikací na cestovní dojmy básníkovy. Sebrané jeho spisy plní více nežli padesát svazků a není vyloučeno, že jich ještě řada přibude. Zachovalť si básník do dneška svěžest neochabující, dosud čítáme nové a nové jeho verše. Nazývají jej "slavíkem pootavským;" v písních mládne, jimi vnáší svěžest také do nitra čtenářova, který se rád do jejich květných půvabů noří. Jako po vzrušující, únavné klopotě denní rádi se dáváme kolébati melodiemi slavíkovými v dumavé snění. —

G. Pallas ve 'Venkově.'

O KOUPÁNÍ.

Starým, osvědčeným pravidlem jest nekoupati se brzy po jídle a pití, zvláště po hojné tabuli a po požití alkoholických nápojů. Ač pravidlo to jest známo všeobecně, ačkoli se ví, že přestupky proti němu nezřídka osudné mají následky, přece se proti radě té dosti často hřeší. Dr. Revenstorf v nejnovější době podal výmluvné doklady k tomu, že i dobří plavci utonuli, protože nedbali zmíněného pravidla. Týž lékař pitval dva plavce, již při koupání o život přišli. V obou případech nalezl žaludek naplněný větším množstvím potravy, což nasvědčovalo tomu, že lidé ti ději se koupati velmi brzy po jídle.

Utonutí plaveců za takových okolností lze vysvětliti takto: za plování již pouhý tlak vody dýchání stěžuje a vedle toho je práce dýchadel značně zvýšena námahavou činností svalovou, jíž plování vyžaduje. U lidí pak, u nichž žaludek je značně naplněn potravou a plyny, překáží okolnost ta bránici ve stahování. Nejdůležitější tento dýchací sval nemůže se tudíž tak vydatně stahovati, jak je potřebí při namáhavějším dýchání a proto dostavuje se dušnost a na základě dušnosti úplná vyčerpanost sil mnohem dříve, než při žaludku nenaplněném. Dá se snadno pochopiti, že plavci, kteří jsou zvyklí na příklad řeku přeplavati bez značnějších obtíží, jsou překvapeni, když uprostřed řeky dochází jim dech. Ve strachu plavou ještě rychleji, aby již byli u břehu. Leč zvýšenou námahou a po případě též úzkost pojednou se dostaviví jenom se stupňuje dušnost, ježto naplněný žaludek stále znemožňuje bránici do patřičné hloubky sestupovati, i nastupuje naprostá sklesłost, nemožnost dalšího plování a za těchto poměrů pak též mistři v plování se mohou utopiti i při výkonu, který jim jindy nečinil obtíží.

Z toho následuje, že s naplněným žaludkem do vody choditi se nemá, zvláště že naprosto není přípustno po vydatnějším jídle plovati.

Také jiné okolnosti než naplnění žaludku mohou někdy přivoditi nenadálou vyčerpanost plaveců a nebezpečí utopení, tak na př. křeč svalstva nohou nebo rukou. Proto i plavci mají se koupati vždy ve společnosti jiné, dobře v plování znalé osoby a nemají nikdy bez opatření bezpečnostních, pro případ nenadálé vyčerpanosti pouštěti se do smělých, těžkých výkonů plaveckých.

Ke koupání má se jíti zvolna, je-li kdo chůzí znaven, zahřát, má nejprve si odpočinouti a až tep se uklidní, může se odstrojiti, osušiti a teprve pak vstoupiti do vody.

Jako vhodná teplota vody pro první koupání v řece nebo rybníce doporučuje se 16 stup., nejméně pak 14 stup., za současné teploty vzduchu nejméně 16 stup. Teprve později, po dostatečném otužení možno se koupati i při teplotě nižší.

Není užitečno prodlužovati dobu koupání ve studené vodě přes čtvrt hodiny. Slabší, nedokrevné a nervosní osoby nemají ani tak dlouho ve vodě setrvávati a vůbec nutno míti na paměti, že studené koupele pro osoby nemocné, zvláště vadami srdce stížené, mohou býti velmi nebezpečné. I při celé řadě chorob jiných je koupání takové přímo zakázáno. Proto mají osoby, jež úplnému zdraví se netěší, vždy dotázati se u lékaře, dovoluje-li jim koupání ve volné přírodě a za jakých podmínek.

Kdo ve vodě studené plove, může v ní setrvati déle než ti, kdo pouze v ní chodí. Při plování totiž stahuje se mocně svalstvo a při tom vytváří se v těle značné teplo a proto může se teplota tělesná plavce stále udržovati na určitém stupni, ač voda studená značné množství tepla tělu odnímá. Kdo však neplave, tomu může delší pobyt ve chladné vodě uškodit tím, že voda odejme mu více tělesné teploty než ústrojí jeho beze škody snáší. Plování je vůbec velice výborným tělesným cvičením a v dobách veder skutečně jediným nejvhodnějším způsobem sportu. Při všech ostatních cvičeních svalstva dochází snadno ku přehřátí těla, ježto při jakékoli větší práci svalové produkuje se mnoho tepla. Kdežto však při tělocviku, veslování, při kopané atd. o odvádění přebytečného tepla není dostatečně postaráno, při plování odnímá voda stále tělu teplo, takže ku zlým následkům nahromadění se tepla v těle dojíti nemůže, ačkoli při plování téměř veškeré svalstvo tělesné je součastněno. Okolnost pak, že skutečně většina svalstva při plování je činnou, jest právě také důvodem, pro kterýž zasluhuje plování přední místo mezi všemi sporty.

Modní svět.

1350—1336 — Dámský úbor. — Živůtek 1350 — střih v 6 velkostech: 34, 36, 38, 40, 42 a 44 palce míry přes prsa. — Sukně 1336 — Střih v 6 velkostech: 22, 24, 26, 28, 30 a 32 palce míry v pasu. Jest zapotřebí 7¼ yardu 36-palcové látky s 1¼ yardu podšívky pod sukni na prostřední velkost. Sukně při dolením okraji měří asi 3½ yardu. Toto jsou 2 rozdílné mustry, z nichž každý sám o sobě stojí 10c.

1342 — Dámská zástěra s pásekem anebo bez něho. Střih ve 3 velkostech: Malá, střední a velká. Vyžaduje 5⅛ yardu 36-palcové látky na prostřední velkost.

1352 — Dívčí sukně s kšandami a "gulmpe." Střih ve 4 velkostech: 6, 8, 10 a 12 let. Jest zapotřebí 3 yardy 36-palcové látky na velkost 10 roků.

1347 — Dětský kabátek. Střih ve 4 velkostech: 1, 2, 4 a 6 roků. Vyžaduje 2¼ yardu 36-palcové látky na velkost čtyř let.

Každý, kdo sobě předplatí na některý z našich listů, obdrží jeden modní vzorek střih úplně zdarma. Další vzorky za 10c jeden.

Upozorňujeme naše odběratele, aby při objednávce vzorků střihů nezapomenuli udati míru anebo stáří.

Scott-Omaha Tent and Awning Co.

Stany, plachtová stínidla, pokryvky, vysuté plachty, houpačky, vůbec vše, co se hotoví z plátna (canvasu).

11. a Harney St.r, OMAHA, NEB.

Pomozte nám vzrůstat! 42-3m

Lee-Glass-Andreesen Hardware Co.

PRODÁVÁ VE VELKÉM

Tlačené, vyráběné a lakované plechové náčiní. — Cínovaný plech, železný plech a kovové zboží. — Ostnatý drát, hřebíky, nožířské zboží, bicykly, střelné zbraně, náboje a sportovné zboží všeho druhu.

9th and Harney Streets. OMAHA, NEBRASKA.

Nejlepším místem k nakupování stavebního dříví, jest

česká dřevařská ohrada,

Chicago Lumber Co.,

na 14. a Morey ul., Omaha, Neb. 49tf

Čeští prodavači Vás vždy ochotně a vzorně obslouží.

NEJSTARŠÍ A NEJLEPŠÍ MÍSTO PRO SCHŮZKY JEST

ED. MAURERA RESTAURANT A HOSTINEC.

V ČÍSLE 1306 FARNAM ULICE.

Pravá importovaná piva na čepu. PLZEŇSKÉ z Měšťanského pivovaru v Plzni v Čechách. Hoforaunich Bavaria pivo. Pivo Anheuser-Bush a světoznámé Faust získalo rozsáhlou reputaci.

Kavárna pro dámy nalézá se na druhé podlaze.

Joseph Bliss & Son Co.,

komissionáři živým dobytkem.

Uspokojivý prodej. Rychlé vyplacení.

SOUTH OMAHA, NEBR.

F. C. BLISS, prodavač hovězího dobytka

F. F. WELLMAN, prodavač vepř. dobytka

KOMMISSIONÁŘI V DOBYTKU

Není-li pravdou, moudré jednání, když kupujete jakéhokoliv rodu dobytče pro piemeno že hledíte koupiti bezvadné a co nejlepší abyste své stádo zlepšil a cenu jeho zvýšil. To se mé platí, když je posíláte do trhu. Proč se tudíž neobrátit na firmu, která stojí včele a je vynaloží veškerou sílu pro zařilatele získat tu nejvyšší cenu? Naše zkušenost, spravedlnost finanční postavení nedá se upřít. Obraťte se na nás s plnou důvěrou, neboť my Vám posloužíme svědomitě a spravedlivě. Pan Wellman mluví česky a jeho přiruči Kolenář též mluví píše česky.

Vám k službám

BLISS & WELLMAN,

Room 254 New Exchange Bldg., Union Stock Yards, - SO. OMAHA, NEBRASKA

MACH & MACH

—ZUBNÍ LÉKAŘI—

3. pos. Paxton Bl., 16. a Farnam ul.
Tel. Doug. 1085. OMAHA, NEB.

Nejlépe zařízená zubolékařská úřadovna ve středozápadě. Nejmodernější pomůcky. Práce prvé třídy. Ceny mírné.

JOS. T. VOTAVA

PRÁVNÍK

Úřadovna: čís. pokoje 500 Bee Building.

Telefon: Douglas 651.

OMAHA NEBRASKA

Kavárna a Restaurant SLAVIE

Pravá česká kuchyně.

Krajanům zavítavším do Omahy mohu posloužiti čistými pokoji. Vše úplně nově zařízeno. Proti "Pokroku Západu."

FRANK BOUTÍN, majitel.

Nejmodernější zař. na jižní straně města

Řeznický a Uzenářský závod vlastní v č. 1401 jižní 16. ul.

CYRILL HROMEK

Čerstvé maso, jakož i výborné uzenářské výrobky a vždy drůbež se dostává.

Zavolejte tel. Douglas 1376

Moderně zařízený a největší řeznický a uzenářský závod vlastní nejstarší řezník,

V. F. KUNCL

č. 1244 So. 13th St., Omaha.

Má na skladě vždy velké zásoby čerstvého různého masa, jakož i znamenitých domácích uzenářských výrobků. Ceny levnější nežli kdekoliv jinde. Zboží možno objednati telefonem: Douglas 1198.

Dr. B. DIENSTBIER

Český zubní lékař

Pokoj č. 715 Citv National Bank (16. a Harney ulice)

Tel. DOUGLAS 4304

Byd. 1918 S. 14. St. Tel. Doug 4603

Úřadní hodiny: od 8 h. dop. do 5 h. odp.

Večer dle ujednání.

JOHN J. OSTRONIĆ

praktický plumbař,

licensovaný pro Omahu a South Omahu,

vykonává vždy práci první třídy v oboru plumbařském, zavádění spodního topení, plynovodů, vedovodů a pod. Opravy jsou naší zvláštností a vykonáváme je k úplnému uspokojení. Veškeré práci věnuje se ta největší péče. Výpočty zdarma. Zavolejte nás telefonem: Tyler 1209.

Bliná: 1414 jižní 13. ulice, Omaha, Nebraska.

Sloup a Miřácký

vlastní první třídy moderně zařízený

HOSTINEC

v č. 1268 So. 14. St. Omaha

Všeho druhu likéry, čisté pivo a nejlepší doutníky stále na ruce. — Telefon Douglas 7437.

LOUIS BERKA,

český právník a veřejný notář

336 Bee Bldg., Omaha

Vymáhá dědictví a srovnává majetek zde i v Čechách. Dá vám dobrou radu a zastoupí vás ve všech soudních případech. — Tel. Douglas 5067.

Dr. Olga Šťastná

—LÉKAŘKA—

čís. 2231 jižní 16. ul., Omaha

Telefon: Tyler 2603

Úřadní hodiny: Od 2 do 3 hod. odp. každý den, mimo neděli.

V úterý a v pátek též večer od 7 do 8 hodin.

Zvláštní pozornost věnuje nemocným ženám a dětem. 51tf